

Høgskolen i **Hedmark**

LUNA

Maren Schjørlien

Bachelor

Motivasjon for læring

Motivation for learning

Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn

2014

Samtykker til utlån hos høskolebiblioteket JA NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage JA NEI

Norsk sammendrag

Tittel:

Motivasjon for læring

Forfatter:

Maren Schjørlien

År:

2014

Sider:

27

Emneord:

Motivasjon, mestringsfølelse, mestringsmotiv, selvregulerte elever

Sammendrag:

Motivasjonen er en svært viktig drivkraft for elevers læring (Manger, 2012). Ofte kan man oppleve at noen elever går fortere i gang med skolearbeidet, mens andre utsetter det i det lengste. Samtidig holder noen elever ut lengre og jobber hardt for å få til en oppgave, mens andre gir opp. Spørsmålet blir da, hvorfor er det så stor forskjell mellom elevene? Hva motiverer elever, hva gjør at noen lykkes mens andre ikke gjør det? Temaet for denne oppgaven er motivasjon, og hovedfokuset ligger på «Hva motiverer elever i fjerdeklasse og hvordan kan man jobbe for å skape eller opprettholde motivasjon for læring?». Oppgaven bygges på empirisk kvalitativ forskning, fordi den tar sikte på å fange elevers meninger, oppfatninger og beskrivelser. Informantene ble hentet fra en liten skole på Østlandet. Det viser seg at elever ved fjerdeklasse lar seg motivere av aktivitet i timene, foreldres holdninger og en drøm om utdanning for å tjene gode penger.

Engelsk sammendrag (abstract)

Title: Motivation for learning	
Author: Maren Schjørlien	
Year: 2014	Pages: 27
Keywords: Motivation, feeling of accomplishment, motivation for mastering, self regulated students	
Summary: <p>Motivation is a very important force of drive for students' learning (Manger, 2012). Often one is able to experience that some students get to their school work right away, while others postpone for as long as possible. At the same time, some students last longer and work harder to manage an assignment, while others give up. The question that forms from this is; Why is there such a big difference between students? What motivates the students and what makes some succeed while others fail? The subject of this paper is motivation and the main focus is based on «What motivates the students of the fourth grade and how can one work to create or maintain educational motivation?» The paper is built on empirical qualitative research method, because it takes aim to capture the students' opinions, perceptions and descriptions. The informants were collected from a small school in Østlandet. It turns out that fourth graders are motivated by activities during class, parents' attitudes dreams of higher education to make good money.</p>	

Innholdsfortegnelse

NORSK SAMMENDRAG	3
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT).....	4
INNHOLDSFORTEGNELSE	5
FORORD	7
1. INNLEDNING	8
1.1 PROBLEMSTILLING	8
1.2 OPPBYGGING AV OPPGAVEN.....	9
2. TEORI.....	10
2.1 HVA ER MOTIVASJON?.....	10
2.2 TEORETISKE RETNINGER OM MOTIVASJON	11
2.2.1 <i>Behavioristisk syn på motivasjon</i>	11
2.2.2 <i>Kognitivt syn på motivasjon</i>	11
2.3 INNSIKTEN LÆREREN MÅ HA FOR Å FORSTÅ MOTIVASJON	12
2.4 SAMMENHENGEN MELLOM MOTIVASJON OG MESTRING	13
2.4.1 <i>Mestringsmotiv: Motiv for å oppnå suksess eller unngå nederlag</i>	14
2.5 MOTIVASJONEN SYNKER MED ÅRENE.....	15
2.6 SELVREGULERTE ELEVER ER MÅLET	16
3. METODE	17
3.1 KVALITATIV OG KVANTITATIV METODE.....	17
3.2 PRESENTASJON AV METODE	17
3.3 INTERVJU	17
3.4 UTVALG AV INFORMANTER	18
3.5 OPPGAVENS KRITISKE BLIKK.....	18
4. PRESENTASJON AV FUNN.....	19

4.1	SPØRSMÅLENE JEG STILTE INFORMANTENE	19
4.2	RESULTATET AV INTERVJUET MED INFORMANTENE	19
5.	DRØFTING AV FUNN I LYS AV TEORI.....	21
6.	KONKLUSJON	24
	LITTERATURLISTE	25
	VEDLEGG.....	26

Forord

Denne oppgaven er skrevet av Maren Schjørlien. Jeg studerer grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn, og denne oppgaven er skrevet iløpet av våren 2014, som er mitt tredje år på Høgskolen i Hedmark, avdeling Hamar.

I arbeidet med denne oppgaven har jeg fått mye støtte, tips og råd fra personer jeg gjerne vil takke. Jeg vil takke Monja Tannåneset, som gjennom disse tre årene på høgskolen har motivert meg til å bli ferdig med min studie. Vi har sittet sammen på skolen og jobbet masse med denne oppgaven, og det har vært gull verdt! Jeg vil også sende en stor takk til min veileder, Ylva Langaas, du har hjulpet meg til å sitte med et ferdig resultat, som jeg er godt fornøyd med. Jeg vil også takke Ann Iren Hårdnes Sand, for hjelp med det engelske sammendraget. En spesielt stor takk vil jeg sende til kjæresten min, Glenn Fossum, som har vært min største støtte og motivator gjennom arbeidet med bacheloroppgaven. Jeg vil også takke familien min, mamma, pappa, mine søsken med deres følge og mine herlige tantebarn, tusen takk for gode ord og oppmuntring.

Hamar 22.05.2014

Maren Schjørlien

1. Innledning

Da jeg var ute i praksis la jeg først merke til denne eleven i en time hvor de skulle lese en bok. I starten var det ikke så synlig. Jeg trodde eleven jobbet bra, noe det viste seg at han ikke gjorde. Han var veldig flink til å se ut som han gjorde noe, men ettersom undervisningstimene gikk, observerte jeg at han gjorde svært lite gjennom en hel skoledag. Ofte stirret han ut i lufta, ut av vinduet, bort på naboen og så videre. Da han arbeidet med oppgaver satt han med boka foran seg og da en lærer gikk forbi latet han som at han gjorde noe. Han latet som han leste, skrev og regnet oppgaver. Dette merket jeg fordi han alltid jobbet med den samme oppgaven, skrev den samme setningen eller leste på den samme siden hver gang jeg gikk forbi han eller snakket til han.

1.1 Problemstilling

Dette var hendelser som gjentok seg flere ganger gjennom min praksisperiode i denne klassen. Dette gjorde meg nysgjerrig. Hva, hvorfor og hvordan er spørsmål jeg stiller meg selv. Eleven viste ingen iver og virket til å ha lite motivasjon for skolearbeid. Dette var en opplevelse som gikk inn på meg. Jeg ville så veldig gjerne hjelpe denne eleven. Jeg ville så gjerne at elevene skulle få oppleve å mestre og samtidig oppleve motivasjon. Nettopp derfor ønsker jeg å lære mer om hva man som lærer kan gjøre for å motivere disse elevene, og hvordan man får motivasjonen til å bli drivkraften for læring. Derfor ønsker jeg å få svar på følgende problemstilling:

Hva motiverer elever i fjerdeklasse og hvordan kan man jobbe for å skape eller opprettholde motivasjon for læring?

For å finne svar på problemstillingen min har jeg valgt å intervju fire elever i fjerdeklasse på en barneskole. Deretter vil jeg se på funnene mine opp mot teorien. Mens jeg arbeidet med utarbeidingen av spørsmålene jeg skulle stille elevene, hadde jeg en hypotese. Den går ut på at jeg tror det ville være sammenheng mellom hvilke fag elevene liker best, hvilke fag de jobber mest med og hvilke fag de lærer mest i.

1.2 Oppbygging av oppgaven

Kapittel 1 er selve innledningen på oppgaven. Her presenteres en praksisfortelling som er bakgrunn for valg av tema og problemstilling. I kapittel 2 presenteres relevant teori for oppgaven. I kapitlet defineres motivasjon, videre presenterer jeg behavioristisk og kognitivt syn på motivasjon, deretter ser jeg på hva man som lærer må ha innsikt i for å forstå motivasjon, og så tar jeg for meg sammenhengen mellom motivasjon og mestring, hvor jeg går nærmere inn på det å ha et mestringsmotiv enten for å oppnå suksess eller unngå nederlag. Videre ser jeg på teorier om at motivasjonen synker med årene og hvorfor, og til slutt om at selvregulerte elever er målet. I kapittel 3 presenteres oppgavens metode. I 3.1 handler det om kvalitativ og kvantitativ metode, i 3.2 handler det om presentasjon av metode, 3.3 handler om intervju, i 3.4 forteller jeg om utvalg av informantene og 3.5 er oppgavens kritiske blikk. I kapittel 4 presenterer jeg funnene jeg har gjort. I 4.1 er spørsmålene som ble stilt til informantene fremstilt, i 4.2 er resultatet av intervjuet med informantene. Kapittel 5 omhandler drøfting av funnene jeg gjorde i intervjuene, sett i lys av teori. Min konklusjon på oppgaven kommer i kapittel 6 og til slutt kommer litteraturliste og vedlegg.

2. Teori

I teoridelen presenteres relevant teori som er med på å belyse oppgavens problemstilling. Oppgavens teori bygger først på en definisjon av hva motivasjon er. Videre har jeg tatt for meg to teoretiske retninger innenfor motivasjonsteorien. Oppgaven tar for seg hva man som lærer må ha innsikt i, dersom man skal være en skaper for motivasjon. Den tar også for seg sammenhengen mellom motivasjon og mestring og går nærmere inn på det med å ha et motiv, enten for å oppnå suksess eller unngå nederlag. Dette er hensiktsmessig å ha med i min oppgave fordi det sier noe om hvor viktig mestring er for å kunne oppleve motivasjon. Dette er med på å hjelpe meg på vei mot å svare på min problemstilling. Det nest siste underkapittelet handler om den synkende motivasjonen, mens det siste omhandler at selvregulerte elever er målet. Dette har jeg valgt å bruke fordi det vil hjelpe meg på vei mot et svar på min problemstilling, siden jeg ønsker å vite hva som skaper motivasjon for læring.

2.1 Hva er motivasjon?

Dersom man skal kunne klare å skape motivasjon for læring hos en elev, vil det være hensiktsmessig å vite hva selve ordet motivasjon betyr og ha kunnskaper om hva motivasjonen bidrar til. For å kunne definere og klargjøre begrepet vil jeg trekke fram et sitat av Gunn Imsen: «Motivasjon defineres gjerne som det som forårsaker aktivitet hos individet, det som holder denne aktiviteten ved like, og det som gir den mål og mening. Motivasjon står derfor helt sentralt når det gjelder å forstå menneskelig atferd» (Imsen, 2005, s. 375).

Videre skriver Skaalvik og Skaalvik (2011) at motivasjon er noe vi alle opplever i det vi virkelig har lyst på noe eller ønsker å utføre en aktivitet. Motivasjon er ikke noe som kan observeres direkte, men den kan betraktes som en tilstand, en følelse eller en opplevelse, som forårsaker aktivitet hos individet. Denne tilstanden styrer aktiviteten i bestemte retninger og den holder den ved like. Motivasjon for skolearbeidet hos en elev vil ha betydning for hvor lenge han eller hun holder ut, hvilken innsats de gir og om de søker hjelp da de står fast (Skaalvik & Skaalvik, 2011).

2.2 Teoretiske retninger om motivasjon

Motivasjonen er forankret i forskjellige teorier. Jeg har valgt å ta for meg to av dem, fordi jeg ikke har mulighet til å ta for meg flere med tanke på oppgavens størrelse. De to jeg har tatt for meg presenterer to helt forskjellige syn på motivasjon og er følgende: det behavioristiske og det kognitive.

2.2.1 Behavioristisk syn på motivasjon

Slik behaviorismen opprinnelig ble utformet var den opptatt av at vi bare kunne lage teorier om det som kunne observeres direkte. Det førte til at man kun observerte den synlige påvirkningen (stimuli) og den synlige reaksjonen (respons) som ble utvist av individet (Imsen, 2005). «Gjennom riktig stimulering kan en få individet til å lære nesten hva som helst. Mennesket er passivt og påvirkelig, og kan styres utenfra i retning av de læringsmålene som er satt opp på forhånd (jf. Kapittel 2.1)» (Imsen, 2005, s. 169).

Innenfor den behavioristiske tradisjon er det belønning og straff som er sentralt. Dette er selve hovedårsaken til at individet engasjerer seg og utfører en handling. På grunn av at den samme type belønning eller straff sannsynligvis vil gjenta seg, utfører personen handlingen på en bestemt måte ut fra dette (Imsen, 2005).

Oppsummert kan man si at det behavioristiske synet har vekt på ytre atferd og enkle læringsformer, og selve motivasjonen er ytre belønning. I behaviorismen har mennesket en passiv læringsform, og synet på kunnskap er at det er ferdig kunnskap som overføres til individet. Lærerens oppgave er å legge til rette oppgaver og belønne.

2.2.2 Kognitivt syn på motivasjon

Bakgrunnen for de kognitive teoriene baserer seg på at det legges vekt på hvordan tankene våre bidrar til å forme motivasjon og handling. Den kognitive teorien har en antakelse om at mennesket er nysgjerrig og undersøkende. Det er ingen av oss mennesker som liker å gå rundt og lure på hva det er som skjer, eller ikke forstå et problem eller hvorfor ting er som de er. Vi vil heller organisere hele verden i kategorier og begreper, se dem i forhold til hverandre igjen og se etter sammenhenger og mønstre (Imsen, 2005).

Piaget hadde en teori om hva som førte til læring, og det mente han var trangen til å finne ut av noe. Imsen (2005) skriver at:

«Piaget festet seg ved at vi erfarer den ytre verden nettopp gjennom handling og utforsking. Det som «sitter» igjen på det indre, mentale planet, blir ikke et statisk minnespor, men et aktivt handlingsmønster. Den indre representasjon av slike handlingsmønstre, ofte knyttet sammen til lengre handlingssekvenser, kalte Piaget for *skjema*». (s. 231)

Det finnes mange forskjellige skjemaer, men siden jeg her er interessert i å vite hva det kognitive sier om motivasjon vil jeg bare ta for meg det kognitive skjema. Dette er et skjema som innebærer former for tenking. Det er i bestemte situasjoner man kan hente det fram og anvende det. Skjemaet kan deles inn i to delprosesser som er nødvendige i utviklingen. Den første prosessen kalles assimilasjon og den andre delprosessen kalles akkomodasjon. Assimilasjon går ut på at nye fenomener tas opp i allerede eksisterende skjema. Akkomodasjonen går ut på at det man allerede har lært reorganiseres slik at det passer bedre til informasjonen, her blir oppfatningene revurdert. Som en vekselvirkning mellom barnet og omgivelsene forekommer læring: barnet undersøker og tolker informasjonen som omgivelsene gir, hvor det viser seg at omgivelsene har mer informasjon og sånn fortsetter det (Imsen, 2005).

Oppsummert kan man si at innenfor det kognitive legges det vekt på indre hukommelsesprosesser og komplekse læringsformer. Selve drivkraften i læringen ligger i å finne struktur og mønster og det er en indre motivasjon. Mennesket opplever å være både aktiv og passiv og de "lagrer" kunnskapen sin. Synet de har på kunnskap er at det er ferdig kunnskap som er preget av individets bearbeiding og lærerens oppgave er å strukturere, forklare og stimulere gode læringsstrategier (Imsen, 2005).

2.3 Innsikten læreren må ha for å forstå motivasjon

Motivasjonen avhenger av positive holdninger til skole, utdanning og læring. Derfor er det viktig at man som lærer skaper en elevkultur som verdsetter læringen. Foreldre, familie og venner har en stor innvirkning på holdningene til eleven. Dersom disse støtter oppunder eleven og har en holdning om at skole og læring er viktig, vil også barna få denne holdningen. Forskning viser at barnas læring påvirkes i stor grad av foreldres holdning og oppmuntring. Det er viktig at skole og hjem kommuniserer godt og står sammen og har like holdninger og forventinger til skole. Dette viser seg å ha en større effekt på læring enn hvilke forhold det er i hjemmet (om foreldrene er skilt, bor sammen) (Kunnskapsdepartementet, 2011).

Filosofen og pedagogen, John Dewey, var av de første som la vekt på at individets aktive medvirkning i læringsprosesser. Han mente at man ikke lærte noe av å bli påvirket av ytre stimulering, men av å gjøre ting og skaffe seg erfaringer. Erfaringen er samspillet mellom det å gjøre noe og se hva det fører til. Det er når eleven ser og forstår denne sammenhengen at de lærer noe, altså er det ”learning by doing”. På denne måten blir læring noe man bidrar til selv (Imsen, 2005).

2.4 Sammenhengen mellom motivasjon og mestring

Vi mennesker handler ut fra våre mål, intensjoner, vurderer egne strategier og observerer. Her er det mestringsforventninger som er avgjørende for hvilke mål elevene setter seg. Denne mestringsforventningen avgjør hvordan en elev oppfatter krevende oppgaver. De kan velge å se utfordrende oppgaver som en hindring, truende eller som en utfordring. Altså blir disse mestringsforventninger avgjørende for hvor lenge en elev klarer å holde ut og hvilken innsats han eller hun legger i oppgaven (Skaalvik & Skaalvik, 2011).

Elever som kommer på skolen og tror de vil mestre de utfordringene de får, vil ha større lyst og større mot til å gå på og løse en oppgave, fremfor de som kommer på skolen og ikke tror de vil mestre de utfordringene de får. Mestringsforventning er en oppfatning som individet har. Det er ikke en følelse man får av å ha en kompetanse, men en forventning om å klare å utøve oppgaver innenfor bestemte emner eller fag. Derfor kan man si at mestringsforventning er en situasjonsbestemt vurdering av det å være i stand til å utføre bestemte oppgaver og å nå mål. Den viktigste kilden til å ha en forventning om å mestre nye oppgaver er erfaring med å mestre tilsvarende oppgaver (Skaalvik & Skaalvik, 2011).

I begynnelsen av en læringsprosess vil det være svært uheldig å oppleve eller ha erfaringer med å mislykkes. Det er fordi det vil svekke forventningene om å greie en tilsvarende oppgave. Dersom det motsatte skjer, vil man oppleve å ha en styrket forventning om mestring for den type oppgaver man erfarer å mestre. Dersom man da gjentatte ganger opplever å mestre, vil det å mislykkes enkelte ganger bli forklart med andre faktorer enn egen kompetanse, for eksempel lav innsats, feil strategi eller faktorer i selve situasjonen. (Skaalvik & Skaalvik, 1996).

2.4.1 Mestringsmotiv: Motiv for å oppnå suksess eller unngå nederlag

Stine Barslund (2012) har skrevet en masteroppgave om hvordan motivere elever i skolen. Hun har gjennom forskning funnet ut hva som ligger bak elevens motivasjon, og videre har hun sett på hva som er de mest hensiktsmessige måtene å motivere de ulike elevene på. Jeg har tatt inn litt av det hun skriver om mestringsmotiv, og her refererer hun til John William Atkinson.

Barslund (2012) snakker om motiv i sin masteroppgave, og hun sier at motiv er sett på som en latent tilstand som vekkes til live i situasjoner hvor det krever en viss ytelse eller innsats for å mestre en handling. Videre sier hun at motiv baseres på forventninger som er bygd opp av tidligere erfaringer med tanke på mestringsituasjoner. Ut fra dette sier hun at alle mennesker har et motiv for å oppnå suksess eller for å unngå nederlag. De som har størst motiv for å oppnå suksess har et stort mestringsmotiv, mens de som har størst motiv for å unngå nederlag har et lavt mestringsmotiv. Ut fra dette vil individets oppfatning av sannsynligheten for å lykkes vekke motivet. Det individet som har et stort mestringsmotiv blir lite motiverte av å jobbe med veldig vanskelig oppgaver og veldig lette oppgaver. Det som motiverer disse elevene er å jobbe med oppgaver som oppfattes som middels vanskelige og der hvor deres subjektivt oppfattede sannsynlighet for å lykkes er 50. Med dette menes at eleven er usikker på om han vil klare det eller ikke og skaper motivasjon.

Videre snakker Barslund (2012) om at alle mennesker også har et motiv for å unngå nederlag. Elever som scorer høyt på motivet for å unngå nederlag, har en forventning om å mislykkes i prestasjonsrette situasjoner, samtidig som de raskt aktiverer en angst for å mislykkes. For disse elevene vil angsten for å mislykkes være størst om han /hun jobber med de oppgavene som oppfattes som middels vanskelige oppgaver. Angsten for og mislykkes vil være minst dersom eleven jobber med veldig lette oppgaver eller veldig vanskelige oppgaver. Grunnen til dette er at det kan være pinlig å mislykkes med en oppgave man burde kunne mestre, altså de middels vanskelige oppgavene. Ved veldig vanskelige oppgaver vil det ikke være pinlig å mislykkes, fordi disse vil være håpløse oppgaver for dem og for andre elever. Ved lette oppgaver vil sannsynligheten for å mislykkes være liten, og dermed vil ikke den type oppgave vekke noen angst. Elevene vil med trygghet kunne mestre disse oppgavene. Dette er elever som i stor grad tviler på sine evner.

2.5 Motivasjonen synker med årene

Kunnskapsdepartementet har i sin Meld. St. 22, gjort en undersøkelse hvor de har spurt elever fra 5. klasse og opp til Vg3 (uten lærlinger) om de er interessert i å lære på skolen. Her har så mye som 50 prosent sagt de er interessert i å lære i de aller fleste fag på femte trinn, men at det gradvis synker jo lengre opp i skolen man kommer. Oppslutningen er minst på 10. trinn hvor 35 prosent sier at de er interessert i å lære i de aller fleste fag. På Vg1 stiger prosentandelen, mens på Vg2 og Vg3 synker den igjen (Kunnskapsdepartementet, 2011).

«Elevene har liten plass å utfolde seg på i skolen» (Imsen, 2005, s. 130). Videre skriver hun at det ikke ville blitt akseptert på noen som helst arbeidsplass å samle så mange personer så tett sammen på et så lite areal. Her må elevene utsette sine impulser, sitte stille og bruke en hel del tid på venting. Dette er noe som krever ordensrestriksjoner og disiplinering. Elevene blir gjennom hele dagen vurdert og overvåket. Alt elevene foretar seg blir observert og det er lite rom for å være privat. Dagene styres av læreren som sitter på mye av makten i skolen (Imsen, 2005).

Nordahl skriver at det er så mye som 68 prosent av ungdomsskoleelevene som sier at det er kjedelig i timene (Nordahl, 2000). Hva kan dette skyldes? Her finnes det flere teorier, og en av de vanligste forklaringene er arbeidsmetodene. De menes å være for tradisjonelle, og elevene får for liten innflytelse i det som skal skje på skolen (Imsen, 2005). Kunnskapsministeren, Torbjørn Røe Isaksen (2014), snakker også om dette med kjedsomhet i skolen. Han forteller at han flere ganger har møtt elever og foreldre som forteller at de ikke får den oppfølgingen de trenger i skolen. Elevene forteller at de kjeder seg på skolen og foreldre kan fortelle om frustrerte barn. Det som er det spesielle er det at elevene ikke sliter med å henge med i undervisningen, men at det går for sakte og for lite i dybden. Elevene sier de gjerne vil lære mer, få flere utfordringer, men at de oppfatter det som at skolen holder dem igjen.

Philip Jackson (1968) hevder at elevene velger å la være å involvere seg som en tilpasningsstrategi. All ventetid og bråk som foregår i et klasserom hevder han burde virke følelsesmessig provoserende på elever. Når dette ikke er tilfelle mener han det er fordi elevene trekker seg tilbake psykisk. Her engasjerer ikke elevene seg, de holder avstand til læringsaktiviteter og får ingen opplevelse av å føle en trang til seier eller krav. De vil heller

ikke føle sterkt på et nederlag. Dette er faktorer som igjen vil ha konsekvenser for lærelyst og motivasjon.

2.6 Selvregulerte elever er målet

Som lærer ønsker man at elevene skal være motiverte og føle et indre driv. Man ønsker at elevene skal interessere seg for lærestoffet og synes at det er morsomt og spennende. Dette er noe som kan være langt fra virkeligheten. Det er ikke kunnskapen blikket er vendt mot, men hva den kan brukes til, og verdien vurderes etter hvilken nytteverdi den har. Blant elever er det vanlig med slike nytteorienterte holdninger (Imsen, 2005).

Dersom man spør elever hvilket fag de anser som det "viktigste" vil de, i følge Garmannslund (1983), svare matematikk. Om man derimot spør elevene hvilket fag de liker best, uten å sette de opp mot hverandre og se på nytteverdien, er det kroppsøving og forming som kommer best ut (Imsen, 2005).

I følge Imsen (2005) styres læringen i skolen etter prinsippet om ytre belønning, og ikke prinsippet om indre motivasjon. I en svensk undersøkelse fra 1970-tallet ble elevene fra fjerde til niende klasse bedt om å rangere sju alternativer ut fra spørsmålet om hva de mente var det viktigste for seg selv i skolen. Gjennomsnittlig ble svaret at det viktigste var å få gode karakterer, nest viktigst var det å få en god yrkesutdanning, dernest å få så mye kunnskaper som mulig, så var det å lære seg å arbeide sammen med andre, etter det igjen var det å lære seg å ta ansvar, på nest siste plass var det å skaffe seg kamerater og sist ut kom det å slutte så fort som mulig (Ekholm, Lander & Wernersson, 1977).

Det er ikke for ingenting at elevene jevnt over sier at det er viktigst med gode karakterer og en god yrkesutdanning. Skolen er med på å formilde en instrumentell grunnholdning som er med på og undergrave den indre motivasjonen (Imsen, 2005).

3. Metode

3.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

Kvantitativ og kvalitativ metode er to metoder som dukker opp som skille i den samfunnsvitenskapelige metodelæren. Forskjellen mellom disse er at man innenfor den kvantitative metoden ønsker å telle fenomener (kartlegge utbredelse). Mens i den kvalitative metoden ønsker man å undersøke fenomener man ikke kjenner så godt (noe som er forsket lite på) og fenomener man ønsker å forstå mer grundig. Den store hovedforskjellen på disse metodene ligger i fleksibiliteten. Innenfor den kvantitative metode er det liten fleksibilitet og det er viktig at man velger de rette spørsmålene. Innenfor kvalitativ metode er det stor grad fleksibilitet og her er det rom for tolking og forskning (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010).

3.2 Presentasjon av metode

For å forsøke å finne svar på problemstillingen har jeg brukt den kvalitative metoden. Denne tar utgangspunkt i empirisk materiale, som i mitt tilfelle er de semistrukturerte intervjuene jeg har gjort i denne fjerdeklassen. Svarene jeg får på spørsmålene vil ikke gi noe direkte svar på min problemstilling, derfor må disse belyses i relevant teori. Grunnen til at jeg valgte å jobbe kvalitativt med dette var fordi jeg syns det ville være interessant og spennende å høre barna utfolde seg muntlig og sette ord på det de tenkte da jeg stilte et spørsmål. Det er lettere for barn å sette ord på ting muntlig enn skriftlig. Samtidig ville jeg også få muligheten til å forklare for dem hva jeg mente med mine spørsmål, og unngå eventuelle misforståelser.

3.3 Intervju

Selve intervjuet foregikk på et grupperom på skolen som informantene går på. Tiden jeg satte av til hver informant var ca tretti minutter. Den mest utbredte intervjuformen innenfor det kvalitative er semistrukturerte intervjuer og det er denne jeg brukte (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010). I forkant av intervjuene lagde jeg en intervjuguide (vedlegg 2) med en oversikt over spørsmålene jeg skulle stille elevene. Jeg valgte å stille spørsmålene i samme rekkefølge hos alle informantene.

3.4 Utvalg av informanter

Jeg intervjuet fire elever i fjerdeklasse ved en liten barneskole på Østlandet. I forkant av intervjuet sendte jeg med elevene et brev hjem, hvor foresatte måtte svare på om de ville la barnet sitt bli intervjuet eller ikke (vedlegg 1). Valget av de fire elevene var helt tilfeldig, der hvor jeg trakk lapper ut fra de jeg hadde fått et klarsignal fra foreldrene. Grunnen til at jeg trakk lapp er fordi jeg ville det skulle være et tilfeldig utvalg, slik at det ikke skulle plukkes ut enkeltvis for å få de svarene jeg vil ha. Grunnen til at jeg kun valgte fire elever var med tanke på oppgavens lengde og tid. Hadde lengden på oppgaven vært større, ville jeg gjort en bredere undersøkelse. Med tanke på anonymisering av informanter har jeg gitt dem bokstavene A, B, C og D.

3.5 Oppgavens kritiske blikk

Begrepsvaliditet er en av tre former validitet og er et typisk målingsfenomen, derfor vil denne bli presentert her (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2010). «Validiteten i kvalitative undersøkelsene dreier seg om hvilken grad forskerens framgangsmåter og funn på en riktig måte reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten» (Johannesen, et al., 2010, s.). Mine funn i lys av teori er med på å svare på min problemstilling, men så lenge jeg bare har intervjuet fire elever ved fjerdetrinn på en barnskole er ikke dette med på å representere virkeligheten. Med bakgrunn i dette vil jeg si at min oppgave preges i stor grad av validitet, men siden det ikke er med på å representere virkeligheten er dette en svakhet ved min oppgave.

4. Presentasjon av funn

4.1 Spørsmålene jeg stilte informantene

Da jeg utarbeidet spørsmålene, tenkte jeg på at jeg ville finne ut av hvilke fag det var elevene likte best, hvilke fag de lærte mest i, grunnen til det er at jeg trodde det ville ha en sammenheng med motivasjonen. Videre spurte jeg elevene om de var motiverte for skolen, og om de hadde troen på seg selv og at de ville klare å løse oppgaver de fikk på skolen. Til slutt spurte jeg elevene hva det var som motiverte dem.

4.2 Resultatet av intervjuet med informantene

Det første spørsmålet jeg stilte var hva som var deres favorittfag og hvorfor de likte det faget best. Her svarte alle elevene forskjellig. Informant A svarte at han likte kunst og håndverk best. Det var fordi det var et fag hvor han ikke måtte sitte ved pulten sin og lese eller skrive i ei, men han kunne arbeide praktisk og lage ting. Informant B svarte at han likte mat og helse best. Det var fordi han liker å lage mat, og at her kunne han gjøre noe praktisk og annerledes enn det de gjorde i alle andre fag. Informant C svarte at musikk var favorittfaget. Det var fordi denne eleven var glad i å synge, samtidig som det var et fag hvor de gjorde noe litt annerledes enn sitte ved pulten og skrive eller lese. Informant D svarte at det var matte som var favorittfaget. Det var fordi at denne eleven synes det varierte arbeidet i timene med spill og oppgaver gjorde det mer artig. Samtidig sa eleven at matte var et enkelt fag.

Det andre spørsmålet jeg stilte var hvilket fag de lærte mest i. Her svarte alle elevene et helt nytt fag igjen. Ingen sa at de lærte mest i det faget de likte best. Informant A sa at han lærte mest i faget engelsk. Det var fordi at han syn det er vanskelig og fordi han vil ut å reise og oppleve verden når han ble stor, og da må han kunne engelsk. Informant B og C sa at de lærte mest i matte. Det var fordi de synes at matte var et vanskelig fag, men fordi de jobbet så veldig variert og med konkreter i timene, lærte de mest der. Samtidig mente informant C at dette var et viktig fag fordi han hadde hørt det. Informant D sa at han lærte mest i engelsk. Denne eleven synes også at dette var et vanskelig fag og han trodde at det å kunne engelsk var viktig med tanke på at han skal ut i den store verden når han blir voksen. Disse elevene hadde nokså like svar på hvilke fag de lærte mest i og hvorfor de mente de lærte mest.

Det nest siste spørsmålet jeg stilte var om de var motiverte for å lære og om de hadde tro på at de var flinke og skulle klare det de jobbet med. Her svarte informant A, B, C og D at de alle var motiverte for å lære og at de hadde troen på seg selv. Som et underspørsmål her spurte jeg elevene om de så på nye og ukjente oppgaver som spennende og med interesse for å klare det. Alle sammen svarte at de gjorde det. Videre spurte jeg om hva de gjorde dersom de stod fast på en oppgave de synes var vanskelig. Søkte de hjelp, ga de opp, hva gjorde de? Her igjen svarte alle informantene at de rakk opp hånda og søkte hjelp fra læreren. Etter at de hadde søkt hjelp og læreren hadde gått fra dem igjen, satt de igjen med en forståelse for det.

Til slutt spurte jeg elevene om hva som motiverte dem. Informant A svarte at han ville ha en utdanning og være smart, og det motiverte han. Pappaen hans var også med på å motivere han, fordi han sa at det var lurt å følge med på skolen, fordi en god utdanning var viktig. Samtidig ble han motivert av at arbeidsmetodene var varierte, i form av stasjonsarbeid og lignende, som gjør at han ikke går lei. Informant B sa at han motiveres av at foreldrene engasjerer seg så mye i skolearbeidet hans. Samtidig sa også han at det er motiverende at arbeidsmetodene er varierte. Han sa også at det er viktig å gjøre det bra på skolen fordi han vil skaffe seg en god utdanning. Informant C sa han motiveres av det å kunne få en utdanning hvor han kan tjene penger sånn at han får råd til hus, bil og så videre. Samtidig sa også han at foreldrenes engasjement er motiverende. Informant D svarer at han motiveres av venner som har troen på han. Samtidig som foreldrenes engasjement i skolen. Han opplever at skolen er viktig, derfor får han motivasjon.

5. Drøfting av funn i lys av teori

John Dewey snakker i sine teorier om dette med “learning by doing” (referert i Imsen, 2005). I spørsmålene om hvilket fag elevene liker best, kommer alle informantene frem til at det er viktig med aktivitet i undervisningen og bekrefter Dewey sin teori. Tre av de fire informantene sa alle at det var gøy å drive med praktisk-estetiske fag, for her kunne de gjøre noe annet enn å sitte ved pulten sin å skrive eller lese. Den fjerde informanten sa at han likte faget matte best på grunn av varierte aktiviteter på faste dager, hver uke, gjennom hele skoleåret. Altså forteller alle informantene at de opplever det å bevege seg gjennom stasjoner med spill og oppgaver, eller gjøre praktiske ting som motiverende. Aktivitet i timene og det å gjøre praktiske ting er noe som viser seg å være motiverende for elevene. Det vil nok også la seg gjøre gjennom mange fag, men allikevel mener jeg at noe må pugges og noe må leses på. Derfor mener jeg at aktivitet i alle timer og gjennom alle emner ikke vil la seg gjøre, men at det er viktig å utnytte de fagene og emnene hvor det lar seg gjøre siden dette viser seg å ha en så stor effekt.

Da elevene skulle svare på hvilket fag de lærte mest i, forventet jeg at elevene skulle oppgi det samme faget som de likte best. Dette stemte ikke. Informantene begynte her å snakke om et helt annet fag. Dette bekrefter teorien om at elevene vil svare forskjellig dersom du spør dem om hvilket fag de anser som ”viktigst” og hvilket fag de liker best. Garmannslund (1983) sier at dersom du spør elevene hvilket fag de anser som viktigst svarer de matematikk. I dette tilfellet var det to av informantene som svarte at det var matematikk som var det faget de lærte mest i fordi det var et vanskelig fag, og den ene informantene uttalte også at, «jeg har hørt at matte er et viktig fag, og derfor er det viktig». Hvem som kan ha sagt at dette faget var viktig vet jeg ikke, men det kan jo tenkes at det er foreldre eller lærere. Siden eleven lar seg påvirke av det, vil jeg i tilfelle tro det er en signifikant andre. Dersom det er en holdning en forelder har, er dette bare med på å bekrefte det teorien sier om at foreldres holdning er med på å påvirke elevene, og i dette tilfellet i positiv retning. Informantene snakket om at faget ville gi dem nyttige kunnskaper som dem kunne trenge senere i livet, eksempelvis engelskkunnskaper som var fine å ha dersom de skulle ut og reise og oppleve verden når de ble store. Her ser man at det som Imsen (2005) skriver om nytteverdi dukker opp. Informantene har blikket vendt mot hva kunnskapen kan brukes til og hvilken nytte den vil utgjøre. Dette er nytteorienterte holdninger, som elever har (Imsen, 2005). Dersom elevene skal ha en positiv holdning og positive tanker om skolen, mener jeg

det er viktig å ha med foreldrene på laget. Det er viktig å ha et godt samarbeid med foreldrene, sånn at de er med på å skape gode holdninger med tanke på skole. Det er viktig å forklare elevene hvorfor vi er på skolen og hvorfor vi lærer det vi lærer. Dersom mange elever ser på nyttverdien av det vi lærer tror jeg det vil være lurt om lærere på forhånd kan vise og fortelle hva det vi lærer om er godt for. Det å koble teorien opp mot noe praktisk med en gang, er viktig for de elevene som mener at det de lærer om ikke er nyttig for dem.

Svarene jeg fikk da jeg spurte elevene om de hadde tro på at de var flinke og skulle klare det de jobbet med var et enstemmig ja. I spørsmålet om nye og ukjente oppgaver ble sett på som spennende og med interesse for å løses, svarte de alle at de så på dem som spennende og var interesserte i å greie det. Teorien sier at alle mennesker har enten et motiv for å oppnå suksess eller unngå nederlag (Barslund, 2012). Siden alle disse elevene så på seg selv som flinke og gikk på nye og ukjente oppgaver med en interesse for å løse dem, vil jeg si at disse elevene har et motiv for å oppnå suksess, og har dermed et mestringsmotiv. Videre sier teorien at det vil være uheldig dersom elever opplever å mislykkes i begynnelsen av en læringsprosess (Skaalvik & Skaalvik, 1996). I dette tilfellet viser det seg at elevene har et mestringsmotiv, og jeg vil dermed tenke meg at elevene har opplevd det å lykkes gjennom å løse oppgaver tidligere. De har antageligvis opplevd å få oppgaver som er tilpasset sitt nivå, som har ført til at de har mestret. Dette er det som teorien sier er den viktigste kilden til forventning om å mestre nye oppgaver (Skaalvik & Skaalvik, 2011). Jeg mener at det er nettopp dette som er viktig. Det å kunne kjenne elevene sine, gi dem oppgaver tilpasset sitt nivå og la dem få oppleve det å lykkes og mestre skolen. Dersom man har opplevd å lykkes gjentatte ganger, vil ikke det å mislykkes senere ses på som et stort nederlag og det vil kunne forklares med andre faktorer enn egen kompetanse (Skaalvik & Skaalvik, 1996). Videre svarer elevene at dersom de står fast på en oppgave, spør de en lærer og får hjelp til de forstår. De elevene som kommer på skolen med en forventning om å klare å mestre de utfordringene de får, vil ha større lyst og mot til å gå løs på en oppgave og har større utholdenhet (Skaalvik & Skaalvik, 2011).

Da elevene svarte på hva det var som motiverte dem, kom de alle fram til at de ble motiverte av foreldre som interesserte seg for skolearbeidet deres. Dette bekrefter teorien om at elever motiveres av foreldre som har positive holdninger til skolen. Derfor mener jeg det er viktig at man som lærer har foreldrene med seg på laget og et ønske om elevens beste. Et annet svar som kom frem var at varierte arbeidsmetoder var motiverende. Variert undervisning er med på at det ikke blir kjedelig. Både Nordahl (2000) og Røe Isaksen (2014) forteller om at

elever synes det er for kjedelig på skolen. Isaksen kan også fortelle om foreldre som forteller om hvor frustrerte barn de har. Dette bekrefter hva mine informanter sier om at variasjonen av undervisningen gjør at de ikke går lei. Det finnes mange teorier om hvorfor det kan bli for kjedelig og en av dem er at arbeidsmetodene er for tradisjonelle og at elevene får for liten innflytelse i det som skjer (Isaksen, 2014). Dette mener jeg er viktig å ta på alvor. Elevene tilbringer mye av sin tid på skolen, og det skal ikke være et sted hvor de kjeder seg. Det vil kreve mye tid og planlegging dersom man skal kunne variere undervisningen hele tiden. Jeg tror heller ikke at det vil la seg gjøre å variere hele tiden. Noe må man kanskje gjenta, og med det mener jeg at man må ha timer hvor man leser og timer hvor man regner matte i arbeidsboka si. Samtidig tolket jeg det elevene sa om variert undervisning med at de opplevde det variert dersom de hadde stasjonsarbeid, siden de her ikke arbeidet med det samme gjennom en hel time. Derfor vil jeg tro at dersom man gjennom en time kun varierer mellom to aktiviteter, kan man unngå at elevene opplever kjedsomhet i skolen, så lenge dette ikke gjentar seg gang etter gang. Jeg ville også tenkt på at min klasse bestod av mange forskjellige personligheter, som alle lærer på ulike måter og at man i løpet av to uker har lagt opp til undervisning hvor man når frem til hver enkelt elev. Videre forteller elevene at de motiveres av en fremtidig utdanning. En informant sa at han mener det er viktig for da kan han tjene gode penger og skaffe seg en god utdanning. Dette kan være med på å bekrefte det Imsen (2005) sier om at skolen styres av ytre belønninger og ikke indre motivasjon. Sånn jeg tolket elevene mener jeg de tror at dersom de gjør det bra på skolen (og for eksempel får gode karakter i videre utdanning), vil de få en god utdanning og tjene gode penger, og at dette er av det viktigste for dem. Ingen av elevene sier noe om at det er gøy å lære noe nytt. Dette kan relateres til den svenske undersøkelsen fra 1970 hvor det viktigste for dem i skolen var gode karakterer. Sist ut kom det sosiale der hvor man for eksempel lærer seg å arbeide sammen med andre og det å ta ansvar. Dette er med på å vise til at det som er viktig for elevene er den ytre belønningen. Ut fra svarene jeg fikk fra elevene tolker jeg det som at de ikke opplever stimuli av den indre drivprosessen. Jeg mener det behavioristiske synet på motivasjon dominerer her. Elevene kjemper mot en belønning og ikke mot det å utvide sin lærdom. Innenfor det kognitive vil barnet utvide sitt skjema. Det er nysgjerrig og opplever læring i vekselvirkning med omgivelsene. Derfor mener jeg at om man ønsker at eleven skal ha en motivasjon for læring, og ikke en motivasjon om å bli forrest ferdig for å få gå ut fem minutter før, vil det å ha kunnskaper om det kognitive synet på motivasjon være nyttig.

6. Konklusjon

Innledningsvis fortalte jeg om denne eleven som kunne lese på den samme siden i boka si, regne det samme mattestykket eller kikke ut av vinduet gjennom hele tiden. Dette var en elev som ikke arbeidet noe godt i timene og virket til å ha liten motivasjon for skolearbeidet. Dette var noe jeg ønsket å hjelpe eleven med, men min kompetanse strakk ikke til. Derfor ble valget lett når jeg skulle arbeide med bacheloren. Gjennom denne oppgaven har jeg jobbet mot et svar på problemstillingen *hva motiverer elever i fjerdeklasse og hvordan kan man jobbe for å skape eller opprettholde motivasjon for læring?* Jeg har gjennom min besvarelse skaffet meg gode kunnskaper rundt dette og sitter igjen med et svar.

Det vil ikke være kun et svar på problemstillingen, men jeg har i min konklusjon kommet fram til at for å motivere elever ved fjerdeklasse må man ha en variert undervisning, for å unngå at det skal bli for tradisjonelt og ensformig. Man må også ha aktivitet i de timene hvor det lar seg gjøre og la barn få gjøre praktiske ting. Samtidig er det viktig at foreldrene har en positiv holdning til skole, siden dette er noe som smitter over på barna.

For å kunne skape motivasjon hos en elev, mener jeg det vil være viktig å i første omgang skape mestringsmotivasjon. Det er viktig at man gir eleven oppgaver som ligger et nivå under dem, sånn at du kan helt sikkert si at dette er noe han vil klare. Det er viktig å la eleven få oppleve å lykkes opp til flere ganger før du gir han oppgaver der du kan tenke deg at han kan mislykkes. Dersom eleven har opplevd å lykkes flere ganger, vil ikke det eventuelle nederlaget bli stort. Jeg mener også at det er viktig at man lærer elevene sine at det å lære noe nytt er gøy. Jeg ville lagt vekt på dette, fremfor å belønne elevene med en «godbit» i form av at de fikk gå tidligere ut til pause. Det er fordi jeg er redd for at denne «godbiten» er for fristende for dem og at målet deres vil være å bli fortest mulig ferdig med en oppgave. Det er også viktig at man har en variert undervisning som bærer preg av aktivitet og det å være praktisk. Dette gjelder også dersom man skal kunne opprettholde den motivasjonen som allerede er skapt. Det er også viktig at man som lærer har foreldrene med seg på laget og at deres positive holdning til skole smitter over på eleven.

Litteraturliste

- Barslund, S. (2012). *Hvordan motivere elever i skolen: motivasjon, prestasjon og individuelle forskjeller* (Masteroppgave, Universitet i Oslo). Lokalisert på <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/30691/masteroppgave.endelig.versjon.Stine.Barslund.pdf?sequence=2>
- Ekholm, M., Lander, L. & Wernersson, I. (1977). *SOS-prosjektet 29: Socialisation i skolan. Resultat från en enkät*. Göteborgs Universitet, Pedogiska institutionen. Rapport nr. 149.
- Garmannslund, K. (1983). *Kan ikke jenter regne?* Oslo: Gyldendal.
- Imsen, G. (2005). *Elevenes verden: Innføring i pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Isaksen, T. R. (2014, 30. april). En skole for alle - også de flinkeste. *Oppland Arbeiderblad*, s. 5.
- Jackson, Philip W. (1968). *Life in Classrooms*. N.Y: Holt, Rinehart and Winston.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Motivasjon - Mestring - Muligheter: Ungdomstrinnet*. (Meld. St. 22, 2010-2011). Lokalisert på <http://www.regjeringen.no/pages/16342344/PDFS/STM201020110022000DDDPDF S.pdf>
- Manger, T. (2012). *Dette vet vi om motivasjon og mestring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Nordahl, T. (2000). Ungdomsskolen i et elevperspektiv. I Grepperud, Gunnar (red.). *Tre års kjedsomhet*. Oslo: Gyldendal Akademisk Forlag.
- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S.(2011). *Motivasjon for skolearbeid*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag
- Skaalvik, E. M. & Skaalvik, S. (1996). *Selvoppfatning, motivasjon og læringsmiljø*. [Oslo]: TANO

Vedlegg

Vedlegg 1: Brev til foreldre

Hei.

Mitt navn er Maren Schjørlien. Jeg går 3. året på lærerskolen ved høgskolen i Hedmark campus Hamar. I forbindelse med det, skal jeg skrive en bacheloroppgave som er avsluttende i pedagogikk og elevkunnskap. Min oppgave skal være empirisk, og jeg tenkte derfor å intervju noen elever ved 4. trinn på Kirkenær skole. Det hele vil bli anonymisert, og skolen vil bli presentert som en liten skole på Østlandet. Det vil altså ikke være mulig å spore tilbake til dette. Spørsmålene jeg kommer til å stille elevene, vil omhandle motivasjon da dette er hovedfokus i oppgaven min. Jeg ønsker derfor å få tillatelse fra en foresatt, for å gjennomføre dette.

På forhånd takk!

Mvh

Maren Schjørlien

Barnets navn: _____

Jeg/vi gir tillatelse til at mitt barn kan intervjues

Jeg/vi gir ønsker **ikke** at mitt barn skal intervjues

Sted/dato

Underskrift foresatt

.....

.....

Vedlegg 2: Intervju

- ❖ Hvilket fag liker du best på skolen?
- ❖ Hvilket fag synes du at du lærer mest i?
- ❖ Er du motivert for å lære?
- ❖ Har du tro på at du er flink og tro på at du klarer de oppgavene som læreren sier du skal jobbe med?
- ❖ Ser du på nye og ukjente oppgaver som spennende og med interesse for å klare å løse dem?
- ❖ Hva gjør du dersom du står fast på en oppgave?
- ❖ Hva motiverer deg?